

## STRUČNÝ KOMENTÁŘ

V roce 2006 rostly hrubé i čisté příjmy domácností v nominálním i reálném vyjádření. Tento růst, který byl rychlejší než v předchozím roce, byl podpořen zejména příznivým vývojem ekonomiky a snižováním nezaměstnanosti. Úhrnný čistý peněžní příjem na osobu dosáhl v roce 2006 zhruba 118,0 tis. Kč a proti roku 2005 byl o 8,2 % vyšší, což představuje v absolutním vyjádření přibližně 9 tis. Kč. Příjmy pocházející z pracovní činnosti vzrostly v průměru o 7 %, na růstu sociálních příjmů (o 6,0 %) se podílely především důchody, jejichž tempo růstu bylo vyšší než u dávek státní sociální podpory. Z těchto dávek rostl nejdynamičtěji rodičovský příspěvek (index 112,4), a to zejména v důsledku vyšší porodnosti v posledních letech. Průměrný počet osob na domácnost, pobírajících pouze rodičovský příspěvek a pečujících o dítě, se však nezměnil, což svědčí o tom, že stále více osob s nárokem na rodičovský příspěvek využívá možnosti neomezené pracovní činnosti.

Výše průměrného příjmu na osobu závisí nejen na absolutní výši jeho složek (pracovních, sociálních a příp. dalších příjmů), ale také na velikosti (celkovém počtu členů) domácnosti. Nejvyšší příjmy v přepočtu na osobu měly domácnosti samostatně činných – 140,2 tis. Kč za rok (meziroční růst o 9,2 %), další v pořadí byly domácnosti zaměstnanců – 122,7 tis. Kč (růst o 8,5 %). Při zběžném porovnání průměrných čistých příjmů u domácností důchodců s pracujícími členy i bez pracujících členů, které dosáhly částek 115,7 a 105,0 tis. Kč, se ukázalo, že meziroční přírůstek jejich příjmů (2,9 % a 9,5 %) byl významně ovlivněn právě změnou průměrné velikosti jejich domácnosti. Po eliminaci vlivu této změny, vzrostly příjmy u důchodců s pracujícími členy o 6,7 % a u důchodců bez pracujících členů o 6,1 %. Nejnižší příjmy měly domácnosti nezaměstnaných, jejichž příjem na osobu ve výši 58,3 tis. Kč za rok nedosáhl ani poloviny průměru za úhrn domácností (49,4 %).

Úroveň příjmů ovlivňuje, vedle výše uvedených hledisek, stále výrazněji také dosažené vzdělání. Ukazují to např. příjmy zaměstnanců vypočtené podle vzdělání osoby v čele domácnosti. Nejvyšší čistý příjem v přepočtu na člena měly domácnosti zaměstnanců v čele s vysokoškolsky vzdělanou osobou – 166,9 tis. Kč. Domácnosti v čele s osobou, která měla středoškolské vzdělání nebo osobou s vyučením, resp. jen základním vzděláním, měly příjem na člena ve výši 127,2 tis. Kč, resp. 109 tis. Kč.

Trend několika předchozích let, kdy se postupně prohlubovala diferenciací domácností z hlediska výše jejich čistého peněžního příjmu, se v roce 2006 zastavil. Projevily se zde změny ve zdanění příjmů fyzických osob, které spočívaly ve zvýšení horní hranice u prvního daňového pásma a ve snížení procentních sazeb u prvních dvou pásmech.

Průměrný příjem na osobu u domácností v nejnižším příjmovém decilu rostl o něco rychleji (index 108,3) než příjem domácností v nejvyšším příjmovém decilu (index 105,8) a decilový poměr se tak nepatrně snížil (na 5,9).

Měřeno Gini koeficientem (výpočet podle čistého peněžního příjmu na osobu), dosáhla míra diferenciací příjmů za úhrn domácností hodnoty 0,267. Nejvyšší míra příjmové diferenciací byla u domácností samostatně činných – 0,364, u domácností zaměstnanců činila 0,286 a naopak tradičně nejnižší byla u domácností důchodců bez pracujících členů – 0,127.

Národní míra chudoby - počet domácností s příjmy nedosahujícími životního minima - se proti předchozímu roku téměř nezměnila. Pod úrovní životního minima bylo odhadem 93,6 tis. domácností s celkovým počtem 280,4 tis. osob a většinu z nich opět tvořily domácnosti s dětmi (63,0 %), především neúplné rodiny.

Také míra ohrožení chudobou, počítaná podle jednotné evropské metodiky, zůstala v podstatě stejná. Peněžní chudobou bylo ohroženo celkem 995 tis. osob (9,76 % všech osob). Z hlediska věku to byly spíše osoby mladších věkových skupin, z hlediska ekonomické aktivity osoby nezaměstnané. Hodnotíme-li míru ohrožení peněžní chudobou podle typu

domácnosti, pak nejvyšší podíl ohrožených, stejně jako u národní míry, byl mezi neúplnými rodinami s dětmi a na druhém místě byly domácnosti se třemi a více dětmi.

Růst příjmů domácností příznivě ovlivnil jejich vnímání vlastní finanční situace. Podíl domácností, které vycházely se svým příjmem velmi obtížně i podíl domácností, které měly obtíže méně závažného rázu, se proti předchozímu roku snížil. Závažné problémy uvedlo 7,5 % domácností, které patřily ke 20 % domácností s nejnižšími příjmy, tj. jejich měsíční příjem na člena byl do 6 800 Kč. Na druhé straně 11,2 % domácností vycházelo se svým příjmem snadno až velmi snadno, což bylo více než v předchozím roce.

Struktura bytů se dále pozvolna mění, přibývá bytů ve vlastnictví jejich uživatelů ubývá družstevních a nájemních bytů. V roce 2007 bydlelo ve vlastním bytě resp. vlastním rodinném domku již téměř 60 % domácností, nájemní byt užívalo necelých 23 % a družstevní byt 12 % domácností.

Nejvyšší průměrné měsíční výdaje domácností na bydlení byly zjištěny u nájemních bytů (vč. podnájmu) - 4656 Kč. Proti předchozímu roku se tyto výdaje zvýšily o 4,6 %, z toho samotné nájemné o 7 %, jelikož se zatím výrazněji neprojevovalo zvyšování nájemného podle zákona 107/2006 Sb. Tržní nájemné se týkalo jen cca 212 tis. (5,2 %) domácností, tj. pouze zhruba 22 % uživatelů nájemních bytů. Nejvyšší meziroční růst výdajů na bydlení měly domácnosti bydlící ve vlastním domě – 7,4 %, a to v důsledku růstu cen energií, které u nich představují přes 70 % z celkových výdajů na bydlení.

Čisté příjmy domácností v členění podle druhu bytu rostly rychleji než jejich výdaje na bydlení; proto se zřejmě nezvýšil, ale naopak o několik málo procentních bodů (0,2 – 3,9) snížil podíl bytů, pro něž je úhrada těchto nákladů velkou zátěží. Na druhé straně mírně vzrostl podíl domácností (o 0,3 – 2,7 procentního bodu), pro něž úhrada výdajů na bydlení nepředstavuje žádný problém.